

UDRUGA PROIZVOĐAČA AGRUMA I POVRĆA

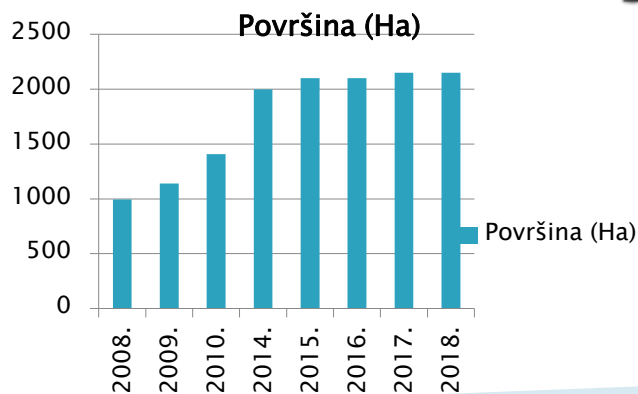
'NERETVANSKA MLADEŽ'

ANALIZA MANDARINA 2018.

Opuzen, valjača 2019.

U ovome dokumentu donosimo analizu sezone mandarina 2018. godine. Za početak dajemo pregled osnovnih podataka o uzgoju mandarina u dolini Neretve.

Površine mandarina u uzgoju

Sl.1.

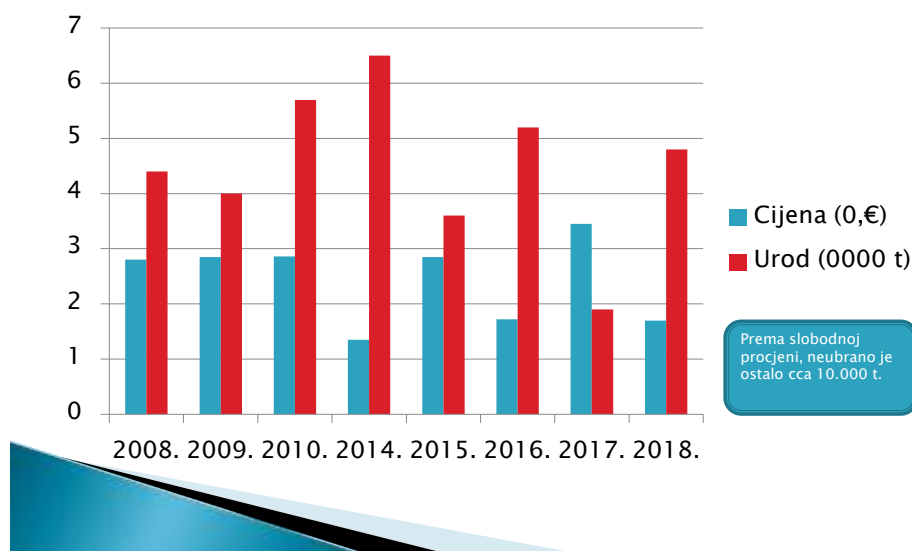
Danas se u dolini Neretve mandarine uzgajaju na cca 2.200 Ha, prema podacima Zavoda za statistiku i u uzgoju je oko 2,5 milijuna stabala. Potrebno je istaknuti da je veliki broj stabala, posebno starijih nasada nepovratno nastradao od niskih temperatura tijekom zime 2016./2017.

Također veliki broj manjih parcela, gdje su uglavnom stariji nasadi mandarina se zapuštaju ili su zapušteni. Razloga je više:

1. Oštećenje od zime 2016./2017.
2. Uski sklop sadnje koji onemogućuje traktorsku obradu obradu.
3. Populacija, mahom starija, koja je takve nasade obrađivala više nije u mogućnosti, a mladi proizvođači većinom ne žele nastaviti obrađivati mandarine na način kako su to radili njihovi očevi ili djedovi.
4. Loša situacija na tržištu i niske cijene mandarina.
5. Depopulacija i nezainteresiranost mladih za poljoprivredu.

Što se tiče otkupne cijene mandarina, ona fluktuirala od godine do godine, ovisno o urodu. U nastavku dajemo pregled prosječnih otkupnih cijena sa naglaskom na cijene prije ulaska RH u EU i posljednjih godina.

Prosječna otkupna cijena – urod

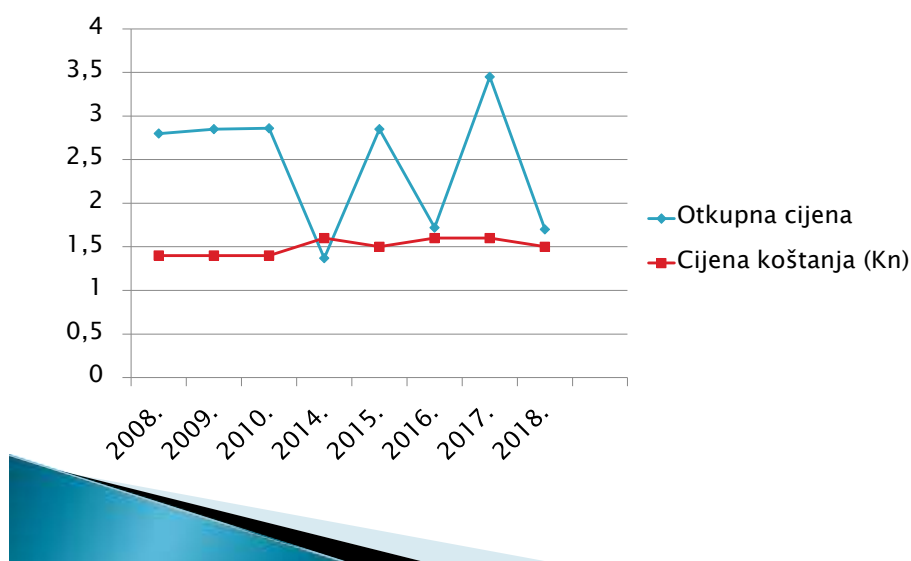
Sl.2.

Urod mandarina u 2018. godini je bio približno 60.000 tona, a u polju je ostalo neubrano oko 10.000 tona.

Iz gornjeg grafikona se može iščitati stabilnost otkupne cijene u periodu prije ulaska RH u EU, zahvaljujući intervencijama države i minimalnim otkupnim cijenama. U ovom periodu, iz doline Neretve nije bilo emigracije stanovništva niti se o tome uopće razmišljalo. Mandarina je bila pokretač razvoja cijele doline, pa i šire. Nažalost, nespremnost za ulazak RH u EU, plaćamo još uvijek. Neorganiziranost proizvodnje, nepostojanje nacionalne strategije razvoja poljoprivredne proizvodnje, stihijno vođenje agrarne politike, izostanak vizije razvoja doline Neretve, i dr. dovele su do toga da mladi ne vide perspektivu u poljoprivredi doline Neretve, a drugo ništa ni ne postoji. Stoga je rezultat svega navedenog emigracija stanovništva, starenje populacije i pad ukupne poljoprivredne proizvodnje.

Sve gore navedeno, slikovito je prikazano u sljedećem grafikonu:

Odnos otkupne cijene i cijene koštanja

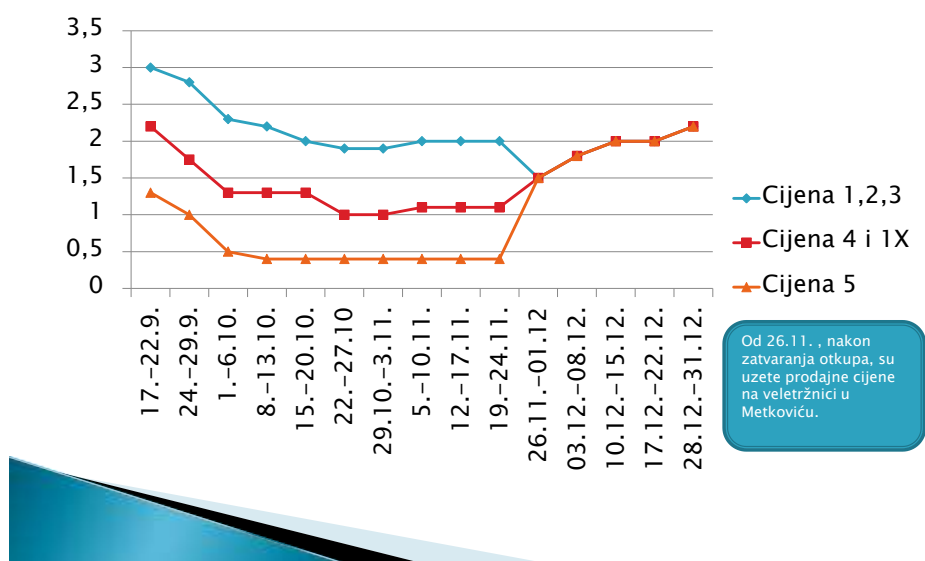

Sl.3.

Primjetna je značajna razlika između cijene koštanja proizvodnje mandarina i otkupne cijene prije 2013.g. Može se iščitati ekonomičnost proizvodnje iskazana koeficijentom ekonomičnosti Ek oko 2.

U periodu nakon 2013.g. vidljiva je oscilacija između godina i možemo zaključiti da je od tada svaka druga godina za proizvođače povoljna, odnosno da tek svake druge godine mogu ostvariti dohodak dovoljan za normalan život. To rezultira nesigurnošću i ne daje poticaj za bavljenje ovom vrstom proizvodnje.

Otkupne-prodajne cijene 2018.

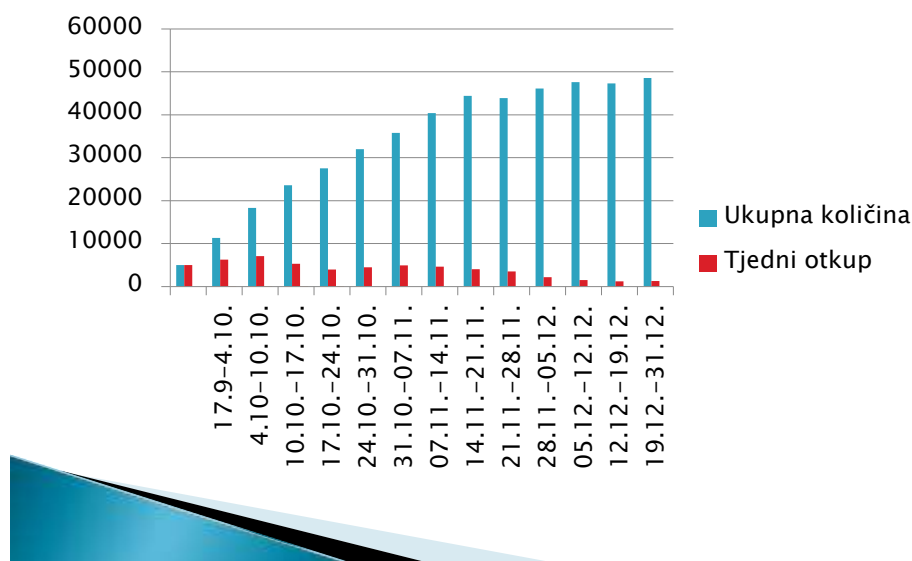

Sl.4.

Na četvrtoj slici je prikazano kretanje otkupnih cijena u sezoni 2018. Potrebno je napomenuti da sve navedeno u grafikonu ne predstavlja realnu sliku. Razlog tome je prije svega nepoštivanje i manipuliranje Zakonom o nepoštenim trgovačkim praksama u dijelu koji se odnosi na izdavanje otkupnog bloka prilikom dovođenja robe na otkup. Zbog ne vaganja i ne izdavanja otkupnih blokova, na pojedinim otkupima se događa krađa robe, o čemu je obaviješteno Ministarstvo poljoprivrede, Agencija za tržišno natjecanje, lokalna i regionalna samouprava i dr. S obzirom na to, proizvođači su zadnjih godina, kod procjene otkupne cijene, pribjegavali više vrijednosti jedne PVC gajbe sa mandarinama u kojoj bi trebalo biti oko 20 Kg.

Velike kritike od strane proizvođača su upućivane s obzirom na kalibriranje mandarina. Uvjerili smo se da pojedini otkupljivači istu robu plaćaju po jednom (nižem kalibru), a prodaju po višem. Najčešće se to događa sa kalibrima 3 i 4. Kalibar 4 je na otkupu obično 1 Kn jeftiniji, a prodaje se kao kalibar 3. U jednom trgovačkom centru je napravljeno mjerenje kalibara i pokazalo se je da je u ambalaži mješavina kalibara 4 i 5, a na ambalaži je naveden kalibar 3. O ovome smo također obavijestili Ministarstvo poljoprivrede i zatražili zaštitu proizvođača od ovakvog načina krađe.

Fluktuacija otkupa

Sl.5.

U gornjem grafikonu je prikazana fluktuacija otkupa mandarina u sezoni 2018. Kroz cijelu sezonu je utrženo oko 50.000 tona mandarina, dok je po slobodnoj procjeni u polju, neobrano ostalo oko 10.000 tona mandarina. Iz gore navedenog se može iščitati rast količine otkupa u prvih 20-30 dana, a nakon toga slijedi polagani pad. Tako je u prva dva tjedna ukupno otkupljeno oko 11.000 tona, u trećem oko 7.000 tona, u četvrtom oko 6.500 tona, a u svakom sljedećem oko 4.000 tona. Iz svega možemo zaključiti da je mandarina najzanimljivija tržištu kroz prvih 30 dana.

PROBLEMI U SEZONI 2018.

- ▶ Niske i destimulirajuće otkupne cijene za proizvođače.
- ▶ Topla i suha jesen je problem koji je stvorio probleme u prodaji svim proizvođačima agruma u Europi, pa i u Hrvatskoj.
- ▶ Sve sorte sazorile u kratkom periodu, što je uzrokovalo veliku količinu mandarina u kratkom vremenskom periodu.
- ▶ Izostanak 'donacija' – povlačenja sa tržišta, mjere koja je pozitivno prihvaćena kod proizvođača i mjera koju bi svakako trebalo vratiti, ili iz nacionalnog proračuna ili proračuna EU. Španjolska - Katalonska vlada je odobrila ovu mjeru svojim proizvođačima zbog velikog uroda mandarina i naranača, s tim da u slobodnu distribuciju ide sok.
- ▶ Nepoštivanje Zakona o nepoštenoj trgovačkoj praksi: - ne vaganje, ne izdavanje otkupnog bloka i neplaćanje unutar 30 dana. Također i krađa na kalibrima.
- ▶ Pojava turske mandarine u trgovačkom centru u Požegi i prodaja ispod nabavne cijene. Najveća Španjolska udruga proizvođača AVA ASAJA, zatražila je od svog ministarstva da reagira prema EK u smislu provjere sporazuma EU sa Turskom i zemljama sjeverne i južne Afrike, zbog velikog porasta uvoza agruma iz tih zemalja u EU. Smatramo potrebnom reakciju našega Ministarstva poljoprivrede u cilju zaštite domaće proizvodnje u ovakvom i svim drugim sličnim slučajevima.

SL.6.

- ▶ Izrugivanje sa tuđim nacionalnim resursom kao što je mandarina, a što se desilo od strane jednoga slovenskog trgovačkog lanca je za svaku osudu.

Sl. 7.

JE LI NAM SLIJEDI OVAKO NEŠTO? PILANJE I VAĐENJE STABALA U PONOJ RODNOSTI.

Sl.8.

Snimljeno 20.01.2019.

Analizu izradio:

mr.sc. Željko Bjeliš, dipl.ing.agr.